## 1. Οι συνθήκες παγκοσμιοποίησης της σύγχρονης κοινωνίας.

Από τον Μεσαίωνα ως τη σύγχρονη εποχή, η κοινωνική, πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης βασίστηκε στην πόλη. Η κοινή ιστορία των ευρωπαϊκών πόλεων τους προσέδωσε λίγο έως πολύ κοινή όψη. Τους μικρούς δρόμους των μεσαιωνικών κέντρων, τα μεγάλα έργα του 18ου αιώνα και τους μετασχηματισμούς του 19ου και του πρώιμου 20ού αιώνα συμπληρώνουν σήμερα τα γιγαντιαία εμπορικά κέντρα, η παρακμή των άλλοτε ιστορικών κέντρων των πόλεων, η κυκλοφοριακή συμφόρηση, η ομοιόμορφη και μέτρια αρχιτεκτονική στο κέντρο και στην περιφέρεια. Στις ευρωπαϊκές πόλεις ζει η πλειονότητα του πληθυσμού της ηπείρου. Οι πόλεις συνιστούν κέντρα πλούσια σε ιστορία και παραδόσεις, σε βιομηχανικές, εμπορικές και κάθε είδους δραστηριότητες. Τα χαρακτηριστικά των πόλεων διαμορφώνουν τη φυσιογνωμία των πολιτών και τον τρόπο ζωής τους, με αποτέλεσμα να λειτουργούν ως σημεία αναφοράς.

Το μείζον πρόβλημα σήμερα για τις πόλεις είναι η επαναδιατύπωση των αναπτυξιακών τους στόχων τόσο ως προς το περιεχόμενό τους όσο και ως προς την κλίμακά τους. Την κλίμακα αυτή την καθορίζει η λεγόμενη «παγκοσμιοποίηση». Σήμερα, καμία χώρα δεν μπορεί να προχωρήσει μόνη της σε μια απόλυτη αυτοθέσπιση και επομένως και καμία πόλη δεν μπορεί να αγνοεί την οικονομική πολιτική αλλά και την αδυναμία να αντιμετωπίσει μόνη της τα τεράστια προβλήματα, που δημιουργούν οι συνθήκες της τεράστιας οικονομικής κρίσης και ύφεσης και της απόλυτης παγκοσμιοποίησης που βιώνουμε σήμερα.

Το σημερινό προβληματικό πολιτικό-οικονομικό σκηνικό διαμορφώθηκε εν πολλοίς μέσω της παγκοσμιοποίησης. Για τον Χάμπερμας η παγκοσμιοποίηση δεν είναι μια τελική κατάσταση αλλά μια διαδικασία (Χάμπερμας, 2003:101). Μια διαδικασία που διευκολύνει την έκταση και ένταση οποιασδήποτε κυκλοφορίας, επικοινωνίας, ανταλλαγής πέρα από τα γεωγραφικά όρια του κράτους. Η πιο σημαντική παράμετρος είναι αδιαμφισβήτητα η οικονομική παγκοσμιοποίηση που δρα ανεξέλεγκτα στην απουσία ουσιαστικών (δια)κρατικών ρυθμίσεων, υπό το επιχείρημα ότι οποιεσδήποτε ρυθμίσεις θα επιβαρύνουν τις παγκόσμιες ισορροπίες. Όμως, διά της βίαιης εξάπλωσης των άνομων οικονομιών η υπόσταση και η κυριαρχία των κρατών κλονίζεται.

Τα τελευταία χρόνια η παγκόσμια κοινότητα βιώνει έναν καταιγισμό αλλαγών σε όλους τους τομείς του πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού γίγνεσθαι και κάθε λαός κάνει τιτάνιες προσπάθειες να διατηρήσει τόσο την εθνική του ταυτότητα καθαρή, όσο και την ποιότητα της καθημερινής του ζωής υψηλή. Η συνεχής διακρατική ροή πληροφοριών και προϊόντων συνοδεύεται αναγκαστικά και από μετακίνηση πληθυσμών, πολιτισμικών χαρακτηριστικών και οικονομικών συναλλαγών. Αυτή η τάση κεντρικού ελέγχου και εξάλειψης των ιδιαιτεροτήτων των πληθυσμών καλείται παγκοσμιοποίηση και εκλαμβάνεται από άλλους ως θετική και από άλλους ως αρνητική, ανάλογα με τις πολιτικές πεποιθήσεις ή την κοινωνική βαθμίδα. (Bitsani Kiriakidis 2012).

Έτσι, αναπόφευκτα, συναντάται στα τρία βασικά πεδία της κοινωνικής ζωής:

- την οικονομία και τους κανόνες ρύθμισης της παραγωγής, της ανταλλαγής, της διανομής και της κατανάλωσης αγαθών και υπηρεσιών.

- την πολιτική και τους όρους συγκέντρωσης και άσκησης της εξουσίας και της δικαιοδοσίας, τη διπλωματία και τη χρήση μέσων επιτήρησης και εξαναγκασμού.

- τον πολιτισμό, τη μετάδοση νοημάτων, πεποιθήσεων, προτιμήσεων και αξιών καθώς και την παραγωγή και χρήση συμβόλων . (Μάτσα Κ., 2011).

Με βάση τα παραπάνω τρία στοιχεία η παγκοσμιοποίηση, σύμφωνα με τον Petrella, μπορεί να διακριθεί σε επτά τύπους οι οποίοι παρουσιάζουν τα κάτωθι χαρακτηριστικά και συνέπειες:

1. **Η παγκοσμιοποίηση των χρηματοοικονομικών αγορών και της ιδιοκτησίας του κεφαλαίου.**

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας σημαίνει την αλματώδη επιτάχυνση του διεθνούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών που κατέστη δυνατή μετά τη σταδιακή κατάργηση των εμπορικών φραγμών στο πλαίσιο της GATT [1] και του ΠΟΕ [2], από το 1995, και ότι περιφερειακό (ΕΕ NAFTA [3], κλπ ...). Έχει δε ως αποτέλεσμα δυο συνθήκες: α.Χαμηλότερο κόστος των διεθνών μεταφορών, που αποτελούσε επιτακτικό αίτημα των βιομηχανικών χωρών στον εικοστό αιώνα, χώρες για την καλύτερη πρόσβαση σε πρώτες ύλες και στη συνέχεια για την προμήθεια των αγορών με τα βιομηχανικά προϊόντα τους.

β. τη μεγιστοποίηση του ρόλου και της σημαντικότητας των πολυεθνικών εταιρειών , που τονώνεται από την υπεροχή του δικαίου του ανταγωνισμού και της διεθνοποίησης των εμπορικών ροών στον εντοπισμό σε χώρες με χαμηλό εργατικό κόστος και συχνά χωρίς κοινωνική προστασία.

2. **Η παγκοσμιοποίηση των αγορών και των στρατηγικών ανταγωνισμού.**

Στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία κύριο ρόλο παίζουν οι πολυεθνικές εταιρείες, μερικές από τις οποίες έχουν κέρδη μεγαλύτερα από το ΑΕΠ πολλών χώρων, των οποίων η παραγωγική διαδικασία, οι συναλλαγές και οι επενδύσεις επεκτείνονται πέρα από εθνικά σύνορα εκμεταλλευόμενες το χαμηλό βιοτικό επίπεδο συγκεκριμένων εθνών προκειμένου να εξασφαλίζουν χαμηλότερο κόστος παραγωγής. Με βάση αυτήν την στρατηγική οι πολυεθνικές εταιρείες διατηρούν την διοίκηση στα μεγάλα επιχειρηματικά κέντρα των παγκόσμιων πόλεων ενώ τα κέντρα παραγωγής τα προωθούν σε χώρες με χαμηλό εργατικό κόστος. Αυτός ο καταμερισμός της εργασίας ευνοεί τη διασπορά των εγκαταστάσεων μεγάλων επιχειρήσεων σε κέντρα εκτός κλασικών βιομηχανικών πόλεων, αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κάθε περιοχής. Η Λεοντίδου (2007: σελ. 352) θεωρεί ότι μέσω της διασποράς αυτής ενισχύονται οι τοπικές οικονομίες δεδομένης της μεταφοράς των παραγωγικών δραστηριοτήτων από τις παλιές βιομηχανικές πόλεις σε νέες περιοχές (πχ. από την Γερμανία στην Κίνα). Αυτό έχει σαν συνέπεια την βελτίωση της τοπικής οικονομίας (στο παράδειγμα μας, μίας Κινέζικης πόλης) μέσω της παραγωγής ενός παγκοσμιοποιημένου προϊόντος, ωστόσο δεν γίνεται σαφές εάν η διασπορά αυτή ευνοεί την διατήρηση και ενίσχυση της παραγωγής των τοπικών προϊόντων και της τοπικής οικονομίας αλλά κυρίως της ανάπτυξης και καλυτέρευσης του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων των περιοχών αυτών.

3. **Η παγκοσμιοποίηση της τεχνολογίας, της γνώσης και της έρευνα**

Σημαντικό ρόλο στο φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης παίζει σαφώς η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών έχοντας επιπτώσεις στον αστικό χώρο. Από την δεκαετία του 1960 μέχρι το 1990 υπήρχε η αντίληψη ότι οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες θα οδηγούσαν σε ελεύθερη από χωρικές δεσμεύσεις εγκατάσταση (χωρική από-υλοποίηση) αντικαθιστώντας την φυσική παρουσία και τις φυσικές ροές. (Λεοντίδου 2005: 350) Όντος η διάδοση του διαδικτύου συμβάλει στην επικοινωνία πέρα των εδαφικών συνόρων και στην διακίνηση πληροφοριών από επιχειρήσεις, κυβερνήσεις και πολίτες ευνοώντας την αβαρή οικονομία[1]. Την σύγχρονη εποχή οι τεχνολογίες πληροφορικής διεισδύουν στην κοινωνική ζωή σε τέτοιο βαθμό που μπορούμε να μιλάμε και για ιδεατούς κόσμους ενώ έννοιες όπως κοινωνία της πληροφορίας γίνονται μέρος της καθημερινής αστικής ζωής. Σε πολιτισμικό επίπεδο το θετικό της παγκοσμιοποίησης είναι ότι "η ψηφιακή επανάσταση εντείνει τις αλληλεπιδράσεις

τόπων και ανθρώπων και δημιουργεί μία θεμελιακή πολιτισμική αλλαγή σε όλα τα επίπεδα " (Λεοντίδου 2007: 350). Το αρνητικό όμως είναι ότι οι νέες τεχνολογίες επιβάλλουν νέα καταναλωτικά πρότυπα τα οποία έχουν μία παγκόσμια χροιά δεδομένης της υιοθέτησης τους ανεξαρτήτως εθνικής κουλτούρας, τείνοντας να καταργήσουν τοπικές παραδόσεις και συμπεριφορές. Ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης τείνει να ομογενοποιήσει το πολιτιστικό περιεχόμενο προβάλλοντας όχι μόνο πρότυπα στην κατανάλωση αλλά και στην συμπεριφορά μέσω της επιδίωξη για αναγνωρισιμότητα, τα γνωστά 15 λεπτά του Warhol

## 4. Η παγκοσμιοποίηση των τρόπων ζωής, των καταναλωτικών συμπεριφορών και του πολιτισμού.

Ανάμεσα στις αλλαγές που δρομολόγησε η παγκοσμιοποίηση και οι νέες τεχνολογίες θέση ξεχωριστή έχει η τάση ομογενοποίησης των πολιτισμών μας με μια σταθερή συρρίκνωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους και την ανάδειξη, αλλά και επιβολή μιας κουλτούρας -ενός τρόπου σκέψης μιας στάσης ζωής -που υποβοηθά το δικό της νεοφιλελεύθερο σύστημα και τα συμφέροντά του. Μεταξύ των αξιών του ευρωπαϊκού πολιτισμού θέση ξεχωριστή κατέχει εκείνη της αυτονομίας του δημιουργού, δηλαδή της αυτονομίας του χώρου του πολιτισμού, απέναντι π. χ. στον χώρο της οικονομίας που υπακούει σε άλλους κανόνες. Αυτή η αυτονομία βάλλεται. Η αγορά διεκδικεί και εξασφαλίζει ρόλο. Το κέρδος γίνεται ρυθμιστικός παράγων, μοχλός στρεβλώσεων στην παραγωγή, στη διάχυση και στην προσβασιμότητα των πολιτιστικών προϊόντων. Ο πολυφωνικός πολιτισμός της Ευρώπης που τον συνθέτουν οι λαοί της με την αυτονομία της ταυτότητάς τους και αποτελεί πηγή έμπνευσης, δημιουργικότητας και κριτικής στάσης απειλείται. Ο φόβος είναι διάχυτος σε όλες τις κοινωνίες, γιατί αγγίζει το τελευταίο καταφύγιο της ατομικότητας των πολιτών, την εθνική ταυτότητά τους.πιπρόσθετα, οι συλλογικές ταυτότητες που δίνουν υπόσταση σ' ένα κράτος καταντούν επισφαλείς, αφού δέχονται κατά τον Χάμπερμας (2003:112) την ομοιομορφοποιητική πίεση ενός παγκόσμιου υλικού πολιτισμού με τυποποιημένες καταναλωτικές και ψυχαγωγικές συνήθειες.

Ως πολιτισμική παγκοσμιοποίηση ορίζεται «η διαδικασία κατά την οποία οι πληροφορίες, τα εμπορεύματα και οι εικόνες που παράγονται σε ένα μέρος του κόσμου εισάγονται σε μια παγκόσμια ροή η οποία τείνει να «ισοπεδώσει» τις πολιτισμικές διαφορές μεταξύ εθνών, περιοχών και ατόμων». (Heywood, 2006: 202). Η έννοια είναι συνήθως αρνητικά φορτισμένη και ο κύριος λόγος για αυτό είναι η πολιτισμική ομογενοποίηση που υποστηρίζεται ότι αυτή επιφέρει (Τζουμάκα, 2005: 78). Οι προϋποθέσεις ανάπτυξης ενός πολιτισμικά παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος είναι κυρίως αποτέλεσμα της διασύνδεσης που έχουν προκαλέσει οι διαδικασίες της (οικονομικής) παγκοσμιοποίησης (βλ. ανωτέρω υπό 1.1.).

Ωστόσο υπάρχουν και αντιρρήσεις στην άποψη που υποστηρίζει την αναπόφευκτη συνέπεια της πολιτισμικής ομογενοποίησης. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι η απειλή της ομογενοποίησης όταν εκλαμβάνεται ως μορφή ιμπεριαλισμού[1] δημιουργεί πολιτισμική και πολιτική αντίσταση, κάτι που μπορεί να συμβάλλει στην αναθέρμανση του ενδιαφέροντος για παρακμάζουσες γλώσσες και μειονοτικές κουλτούρες. Επίσης κατά πολλούς δεν υφίσταται η παγκόσμια κουλτούρα που λέγεται ότι αποτελεί προϊόν της παγκοσμιοποίησης αλλά μία κουλτούρα που καταφέρνει να ενσωματώσει στοιχεία τόσο δυτικά όσο και μη-δυτικά και να δημιουργήσει κατά αυτόν τον τρόπο μορφές κοινωνικής και πολιτισμικής διαφοροποίησης τόσο στα αναπτυσσόμενα όσο και στα αναπτυγμένα κράτη. Τέλος ακόμη και στην υποστηριζόμενη επικυριαρχία των αμερικανικών βιομηχανιών στη μετάδοση των ειδήσεων και των πολιτισμικών προϊόντων, παρατηρείται πλέον μία πολυπολικότητα, καθώς αναδύονται ανταγωνιστικά κέντρα (Τζουμάκα, 2005: 78 και Heywood, 2006: 201).

[1] «...αφετηρία του πολιτιστικού ιμπεριαλισμού είναι η οικονομική και πολιτική κυριαρχία της Δύσης «στον υπόλοιπο κόσμο», τον οποίο έως πρόσφατα αντιμετώπιζε συλλήβδην ως ένα αδιαφοροποίητο σύνολο, που όφειλε να «εκσυγχρονιστεί»-για να μην πούμε να «εκπολιτιστεί»-για να μπορεί να συμπορευθεί μαζί της» (Τζουμάκα, 2005:160).

**5.Η παγκοσμιοποίηση που οδηγεί στην αλλαγή του ρόλου των εθνικών κυβερνήσεων και οδηγεί στην παγκόσμια διακυβέρνηση**

Η οικονομική παγκοσμιοποίηση «καταστρέφει έναν ιστορικό αστερισμό, ο οποίος προσωρινά είχε επιτρέψει το κοινωνικό κράτος ως συμβιβασμό» (Χάμπερμας, 2003:85). Τουτέστιν, το κράτος και η πολιτική, δηλαδή η ανώτατη έκφραση και υλοποίηση της λαϊκής βούλησης, ηττάται ένεκα των συνεχών υποχωρήσεων στη δίνη παγκόσμιων οικονομικών ελιτίστικων κύκλων και πολιτικών εκτροχιασμών. Σήμερα βιώνουμε «[…] ένα «τέλος της πολιτικής», στο οποίο στηρίζει τις ελπίδες του και ο νεοφιλελευθερισμός, που θέλει να αναθέσει όσο γίνεται περισσότερα στις ρυθμιστικές λειτουργίες της αγοράς» (Χάμπερμας, 2003:127. Στο συλλογικό υποσυνείδητο των κοινωνιών τείνει να εγγραφεί επικίνδυνα η πολιτική απαξία ως εγγενής, ευνοώντας τους τεχνοκράτες και τους οργανισμούς να εμφανίζονται ως οι πλέον ικανοί να «διευθύνουν» κράτη. Η απαξίωση των σύγχρονων πολιτικών ως ατόμων έχει αντίκτυπο στην πολιτική ως αξία. Οι αγορές φαντάζουν ως οι αυτόκλητοι απόλυτοι ρυθμιστές στην απουσία πολιτικής αποτελεσματικότητας και κοινωνικής εγρήγορσης.

**6.Η παγκοσμιοποίηση ως πολιτική ενοποίηση του κόσμου**

Η παγκόσμια επικράτηση του νεοφιλελευθερισμού έχει επιβάλει ως οικονομική ορθοδοξία την «αρνητική ελευθερία της αγοράς, που λειτουργεί με την ελάχιστη παρέμβαση του κράτους» (Cohn, 2009:134). Την ίδια στιγμή, συνεχίζουμε να έχουμε πάντοτε μπροστά στα μάτια μας την κοινωνία μέσα στην οποία ζούμε, όπου εξυμνούνται όλες οι ελευθερίες, και με ιδιαίτερη μάλιστα έμφαση η οικονομική ελευθερία, χωρίς κανείς να ασχολείται (ή ασχολείται μόνο περιθωριακά) με τις ανισότητες που πηγάζουν από αυτήν την αντίληψη (Μπόμπιο, 1995:181.

Απέναντι στην εδαφική βάση του εθνικού κράτους η έκφραση «παγκοσμιοποίηση» θυμίζει την εικόνα φουσκωμένων ποταμών που απειλούν να υπονομεύσουν τους ελέγχους στα σύνορα και να γκρεμίσουν το οικοδόμημα. (Χάμπερμας, 2003:102). Κατά συνέπεια, η οικονομική παγκοσμιοποίηση δοκιμάζει τα όρια του κράτους φτάνοντας σε σημείο να το υποκαθιστά, αφού σε πολλές περιπτώσεις παγκόσμιοι οικονομικοί κύκλοι λειτουργούν ως σκιώδεις κυβερνήσεις

**7. Η παγκοσμιοποίηση της αντίληψης και της συναίσθησης του ατόμου για τον κόσμο που οδηγούν στην καθιέρωση «μιας γης» και του «παγκόσμιου πολίτη» (Petrella R., 1996)**

Η παγκόσμια οικονομική κρίση αποδεικνύει ότι η υποχώρηση του ρόλου του κράτους (και των πολιτών ως ρυθμιστών της μοίρας τους) εις το όνομα μιας στρεβλής οικονομικής ελευθερίας, επιφέρει καταστρατήγηση πανανθρώπινων δικαιωμάτων και αρχών, ενισχύοντας παγκόσμιες ανισότητες εις βάρος των μη προνομιούχων και προς όφελος μια μικρής πλουτοκρατικής ελίτ. Αναμφισβήτητα, η οικονομική παγκοσμιοποίηση δεν επέφερε την παγκόσμια ευημερία όπως επαγγελόταν. Τουναντίον, ενίσχυσε την παγκόσμια αναταραχή και δυστυχία. Ακόμη, οδήγησε σε «σωρεία επιθέσεων ενάντια σε θεμελιώδεις έννοιες, όπως η εργασία, το κοινωνικό Κράτος, η κοινωνική συνοχή, το δημοκρατικό πολίτευμα, η κοινωνία» (Βεργόπουλος, 1999:41). Πλέον τίθεται εν αμφιβόλω η υποχρέωση του κράτους να αναδιανέμει τους πόρους και να μεριμνά, ώστε να υπάρχει ισονομία, εισοδηματική δικαιοσύνη, πρόνοια προς τους κοινωνικά αποκλεισμένους και δυσπραγούντες. Αυτό που διαμορφώνεται είναι ένα παγκόσμιο ελεύθερο άναρχο πεδίο, όπου όλοι μπορούν δυνητικά να

πετύχουν (ή και να αποτύχουν). Επειδή όμως οι συμμετέχοντες σε καμία περίπτωση δεν συναγωνίζονται επί ίσοις όροις, οι υφιστάμενες ανισότητες διαιωνίζονται. Δεν είναι τυχαίο ότι «οι ανισότητες αυξήθηκαν ραγδαία, ιδίως σε χώρες όπου ενσωματώθηκαν νεοφιλελεύθερες πολιτικές και συμπεριφορές» (Curran, 2011:42). Όντως, η ελευθερία είναι ημιτελής στο βαθμό που περιορίζεται στη μεγιστοποίηση του κέρδους πάση θυσία, αγνοώντας τις υπαρκτές ανισότητες που δημιουργεί. Σύμφωνα με τον Rogers (2011) την περίοδο 1980-2010, όπου παρατηρήθηκε παγκόσμια εξάπλωση του νεοφιλελεύθερου οικονομικού μοντέλου, η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη ήταν χαμηλότερη της περιόδου 1950-80 και υπήρξε μεγαλύτερη αύξηση των παγκόσμιων κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων, με το 20% του πληθυσμού να κρατάει το 84% του παγκόσμιου πλούτου και το 1% να κατέχει πέραν του 20%.

Τέλος, η οικονομική παγκοσμιοποίηση εθελοτυφλεί μπροστά στα δημοκρατικά ελλείμματα, στους κοινωνικούς αποκλεισμούς, στις οικονομικές ανισότητες και στην περιβαλλοντική καταστροφή που προκαλεί. Η περιβαλλοντική καταστροφή αποτελεί αναπότρεπτη απειλή όχι μόνο για το υπάρχων σύστημα, αλλά πρωτίστως για τους ανθρώπους που υφίστανται τις συνέπειες της άλογης οικονομικής ανάπτυξης διά της αφαίμαξης των ήδη περιορισμένων πόρων. Εξάλλου «η επέκταση των αγορών σκοντάφτει στα όρια του πλανήτη και η εκμετάλλευση των πόρων στους φραγμούς της φύσης» (Χάμπερμας, 2003:89). Το υφιστάμενο παγκοσμιοποιημένο σύστημα «φαίνεται λιγότερο ικανό να ανταποκριθεί σ' αυτούς τους «εξωτερικούς» περιορισμούς, παρά στα δικά του «εσωτερικά» προβλήματα» (Rogers, 2011). Εκ των πραγμάτων, μια νέα θεώρηση είναι επιτακτική. Όμως, η αποπαγκοσμιοποίηση ως αντιδραστική ανατροπή της σημερινής κατάστασης φαντάζει εξίσου επικίνδυνη, ωθώντας τα κράτη να επιστρέψουν στην εποχή της εσωστρέφειας, των ψυχρών ανταγωνισμών, των εθνικών ανασφαλειών και αντιπαραθέσεων.

Το ερώτημα όμως που τίθεται είναι κατά πόσο υπάρχει αντίσταση σε αυτήν την προσπάθεια από-τοπικοποιήσης ώστε να μην χαθεί η τοπική ταυτότητα. Όντως το παγκόσμιο έχει διεισδύσει σε κάθε κοινωνική πτυχή του τοπικού. Το θέμα είναι αν το έχει υπερκαλύψει ή απλά υπάρχει μία αλληλεπίδραση όπου το τοπικό δέχεται από το παγκόσμιο αλλά ταυτόχρονα διατηρεί την ιδιαιτερότητα του. Είναι γεγονός ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας με την συνακόλουθη προσπάθεια ομογενοποιήσης της πολιτιστικής και οικονομικής δραστηριότητας κάτω από την κυρίαρχη, ελέω πληροφορικής, αμερικανική κουλτούρα οδήγησε στην άποψη ότι η τοπικότητα σε αυτές τις δραστηριότητες θα εξαλειφθεί. Ωστόσο αμφισβητείται σε μεγάλο βαθμό η «από-τοπικοποίηση» ή «από-εδαφικοποίηση» τόσο σε οικονομικό όσο και σε πολιτιστικό επίπεδο κυρίως λόγω της ανάδειξης του τοπικού σε παγκόσμιο μέσω της συρρίκνωσης του κόσμου λόγω των επικοινωνιών. Ταυτόχρονα το διαδίκτυο και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν την δύναμη να μετασχηματίσουν το τοπικό σε παγκόσμιο και να διασφαλίσουν την τοπική μοναδικότητα και ανεξαρτησία.

Η Sassen (2008) εκτιμά ότι η παγκοσμιοποίηση προχωρά στην ενίσχυση του τοπικού μέσα από μία διαδικασία «από-εθνικοποίησης», μία διαδικασία μετατροπής της «πιο περίπλοκης κοινωνικής αρχιτεκτονικής» του έθνους-κράτους, μετατροπής τόσο στο πλαίσιο του εθνικού χώρου όσο και στο πλαίσιο του εθνικού κρατικού μηχανισμού. Η Λεοντίδου εναντιώνεται σε αυτήν την άποψη θεωρώντας ότι η υποχώρηση τον συνόρων σε οικονομικό επίπεδο δεν σημαίνει και την αποδυνάμωση των εθνών - κρατών ως σημαντικών παραγόντων στην διεθνή σκηνή (Λεοντίδου 2007: σελ. 350). Ωστόσο η Sassen κάνει σαφές ότι παγκοσμιοποίηση ενώ από-εθνικοποιεί δεν προχωρεί στην από-τοπικοποίηση και αναφέρει σχετικά «.. τα ζητήματα της τοπικής πολιτικής γίνονται παγκόσμια διότι συμβαίνουν σε μία χώρα μετά την άλλη, σε μία τοποθεσία μετά την άλλη». Άρα το τι συμβαίνει σε τοπικό επίπεδο αναγνωρίζεται ως παγκόσμιο όταν το ίδιο επαναλαμβάνεται σε διαφορετικές τοποθεσίες, που όμως κάθε φορά αντιμετωπίζεται με την λογική του τοπικού από τον γηγενή πληθυσμό. «Για παράδειγμα, οι ακτιβιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν έχουν στο μυαλό τους αφηρημένους κανόνες, αλλά τα βασανιστήρια που συμβαίνουν εκείνη την ώρα μέσα στις φυλακές, στην πόλη τους ή στην πατρίδα τους» (Sassen 2008). Άρα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το τοπικό δύναται

να διατηρήσει την ιδιαιτερότητα του; Η Λεοντίδου δεν το εκφράζει σαφώς αλλά εκτιμά ότι "υπάρχουν πλέον σοβαρές αμφισβητήσεις της διαδεδομένης άποψης για "από-τοπικοποίηση" (Λεοντίδου 2007: σελ. 351). Το οποίο δεν είναι αβάσιμο αν αναλογιστεί κανείς ότι το διαδίκτυο και η επέκταση των επικοινωνιών δεν αποδυναμώνουν την τοπική ιδιαιτερότητα αλλά λειτουργούν ενισχυτικά σε τοπικό επίπεδο παρέχοντας άμεση πρόσβαση στα γεγονότα που συμβαίνουν στον πλανήτη μεταφέροντας ταχύτατα την πληροφορία προς οποιαδήποτε σημείο του, δομώντας μία νέα μορφή τοπικότητας την «παγκοσμιο-τοπικοποίηση».

.